

نگرش Regenerative به مثابه رویکردی سیستماتیک در طراحی مناظر شهری پایدار

(نمونه موردی: محور حافظیه شیراز)

شقایق پازوکی^{1*}، مهرآسا باقرزاده چهره²، آوا شیرینی³

1- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشجوی معماری منظر دانشگاه شیراز، ایران، Shaghayegh.p72@gmail.com

2- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشجوی معماری منظر دانشگاه شیراز، ایران، Mehraabagherzadeh@gmail.com

3- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشجوی معماری منظر دانشگاه شیراز، ایران، Ava.shiri91@gmail.com

چکیده

با توسعه‌ی ناموزون شهرنشینی، پیامدهای مخربی در اثر گسترش افقی شهرها هُویدا شد که نابودی اکوسیستم را رقم زد. با توجه به رویکردهای جهانی طرح‌های «توسعه پایدار»، یافتن راه حلی برای مُعضلات شهرها در دستور کارِ متخصصان قرار گرفت؛ اما متأسفانه این راه حل‌ها پاسخگوی بحران‌های شهری نبود. از این رو «رویکرد Regenerative» با دیدگاهی کل‌نگر مطرح شد. این دیدگاه با هدف احیای پتانسیل‌های موجود در بستر پروژه و به‌کارگیری آن‌ها در راستای از بین بردن آسیب‌های پیشین، قصد دارد به‌طور همه‌جانبه رابطه‌ی انسان با اکوسیستم را ارتقا دهد. این نگرش به مبحث «منظر شهری» وارد شد تا بتواند راه‌کارهای نوینی برای احیای کیفیت زندگی شهری ارائه دهد. با پذیرش شهر به‌عنوان یک «شبکه‌ی جریان‌محور» و توجه به روابط میان اجزای آن می‌توان به «رویکردی سیستماتیک» که قابلیت ارائه کردن دامن‌های گسترده‌ای از راه‌حل‌ها را دارد، دست یافت و آن را به جامعه‌ی شهرنشین معرفی کرد تا پاسخگوی تمامی مسائل پیچیده‌ی اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی شهر باشد. هدف از این پژوهش، مطالعه‌ی نیازمندی‌ها، ظرفیت‌ها و مشکلات «محور حافظیه» که نقش مهمی در پیشینه‌ی فرهنگی و تاریخی شهر شیراز دارد، است. باید یادآوری کرد که وضعیت کنونی محور حافظیه به‌عنوان مفصل شهری و محور گردشگری با ساختار گذشته‌ی خود که گریز سبز شهری بود، فاصله گرفته‌است. این پژوهش، با تکیه بر مطالعات کتابخانه‌ای و مشاهدات میدانی انجام شد و الگوهای Regenerative استخراج گردید. این الگوها، به راهکارهایی سیستماتیک برای طراحی Regenerative و یافتن پاسخی منسجم و همه‌جانبه در جهت بهبود دادن کیفیت حیات شهری انجامید. در نتیجه بر این باوریم، پذیرش این رویکرد پیشنهادها و راهبردهای مطلوبی در طراحی منظر شهری به ارمغان می‌آورد که برای شهر امروز و فردا پایدار خواهد بود.

واژه‌های کلیدی: توسعه‌ی پایدار، رویکرد Regenerative، منظر شهری، رویکرد سیستماتیک، شبکه‌ی جریان‌محور، محور حافظیه.

1- مقدمه

در سال‌های اخیر همواره شهرنشینی با رشد روزافزونی روبه‌رو بوده‌است به‌طوری‌که تخمین زده شده تا سال ۲۰۲۰ میلادی، ۶۰٪ از جمعیت جهان را شهرنشینان تشکیل خواهند داد. این شکل از گسترش، منجر به برهم خوردن توازن میان شبکه‌های شهری و الگوهای طبیعی خواهد شد. افزایش بحران‌های اقتصادی طراحی مناظر شهری را تحت تأثیر قرار داد و به بازنگری «شبکه‌ی سبز» در ساختار شهرهای امروزی انجامید؛ (شیبانی، ۹۱) تا راه‌حلی باشد برای جلوگیری از برهم خوردن چرخه‌ی اکولوژیک شهری. به منظور دستیابی به این هدف، ایده‌ی همگون ساختن مجامع انسانی و طبیعت به کمک خطوط اکولوژیک مطرح شد. طبق این ایده، بشر و طبیعت به عنوان عناصری هم‌زیست با یکدیگر معرفی می‌شوند.